

Florareis KNNV-Goldcrest Kalk-Eifel van 2 tot en met 8 juni 2026

Deelnemers Annemieke van Drenth, Han ten Hallers, Ineke Koomen, Ineke Zwarekant, Liesbeth Jager, Liesbeth ten Hallers-van Hees, Marijk Kubach, Mieke Leerschool, Moniek Schraven en Ursula Elskamp. Reisleader is Jeroen Verhoeff. Plantengids is Peter Wetzels. Dit verslag is opgesteld door Peter Wetzels

Inleiding

De Kalkeifel ligt op twee uur rijden van Nederland. De Kalkeifel dankt haar naam aan de "Efeler Kalkmulden", een systeem van langgerekte, van zuidwest naar noordoost lopende dalen en bekkens gevuld met kalksteen. Deze kalksteen ontstond in het Devoon, zo'n 360 tot 400 miljoen jaar geleden, in een tropische zee met uitgestrekte koraalriffen. Later werden deze lagen door gebergtevorming geplooid, waarbij de zachtere gesteenten erodeerden en de hardere kalksteen in de dalen bewaard bleef. Het landschap bestaat uit een afwisseling van kalkrijke dalen en drogere, beboste ruggen van leisteen en zandsteen.

Het hoofddoel van deze reis zijn de botanische rijkdommen van de kalkgraslanden en van de bossen op rijke grond. De kalkgraslanden zijn ontstaan door eeuwenlange begrazing met schapen. Kenmerkend zijn de Jeneverbessen, die door de schapen niet werden gegeten en zo werden bevorderd.. De kalkgraslanden in Nederland lijken er veel op maar omdat veel soorten hier hun meest noordwestelijke voorkomen hebben is de soortenrijkdom in de Kalk-eifel veel groter. In de bossen komen bijzondere warmteminnende soorten voor. De bodem en het klimaat zorgt voor een bijzonder rijke ondergroei. De rijkdom aan planten gaat samen met een grote rijkdom aan insecten. Vooral de vlinderrijkdom is beroemd.

Kortom reden genoeg om dit gebeid met een bezoek te vereren. Dit jaar is een samenwerking tussen de KNNV en Goldcrest gestart en zijn er een aantal natuurreizen georganiseerd.

Inhoud

Pagina 2	De dag-verslagen
Pagina 2	Dagverslag dinsdag 2 juni door Annemieke: NSG* Mäuerchenberg, Hierenberg en Pinnert bij Gönnersdorf
Pagina 4	Dagverslag woensdag 3 juni door Moniek: Kalvarienberg en Kalkmoeras bij Ripsdorf
Pagina 6	Dagverslag donderdag 4 juni door Ursula: De beekdalen Mirbachtal en Lampertstal bij Mirbach
Pagina 10	Dagverslag vrijdag 5 juni door Liesbeth J.: Gerolsteiner Kalkeifel
Pagina 12	Dagverslag zaterdag 6 juni door Han: NSG Nonnenbachtal en zijdalen met de Froschberg en Gillenberg
Pagina 13	Dagverslag zondag 7 juni door Liesbeth ten H.: NSG Kuttenberg
Pagina 15	Dagverslag maandag 8 juni door Peter: NSG Möschelberg
Pagina 16	Bijlage 1: Verspreidingskaarten van soorten die tot in de Kalkeifel voorkomen.
Pagina 17	Bijlage 2: De wandelroutes
Pagina 20	Bijlage 3: Overige waarnemingen
Pagina 21	Bijlage 4: Plantwaarnemingen

* is NSG is Naturschutzgebiet is Natuurreservaat.

De dag-verslagen

Dagverslag dinsdag 2 juni door Annemieke NSG Mäuerchenberg, Hierenberg en Pinnert bij Gönnersdorf

Het eerste busje voor ons vertrek naar de Eifel staat al klaar als Mieke en ik arriveren op de vertrekplaats van onze reis in Eindhoven. Als ook het tweede busje gearriveerd is gaan we snel de autobaan op, op naar de natuur, weg uit het drukke Nederland. Het weer wil nog even niet meewerken, want er barst onmiddellijk een zware regenbui los. Maar met Birgel in zicht, het kleine plaatsje waar we de komende nachten gaan verblijven, breekt de zon alweer door. We worden hartelijk verwelkomd door Esther, onze Nederlandse gastvrouw van hotel Birgelhof. Omdat er vanavond nog meer regen dreigt hebben Peter en Jeroen, onze gidsen, besloten snel op pad te gaan deze middag.

We worden naar een vallei gebracht, aan de rand van Birgel in de richting van Gönnersdorf, met een steengroeve die gelegen is aan de Hierenberg. Het gaat om een gebied met (gedolomitiseerde) kalksteen, waaruit door de tijd heen zogenaamde 'Hippelsteinchen' gevormd zijn. De kalkgraslanden eromheen worden onderhouden door schapen. Dat bevordert een veelzijdige plantengroei waarvan we al onmiddellijk na het uitstappen uit de busjes getuige zijn. Onder de struiken en de grote Jeneverbessen vinden we de eerste wilde orchideeën en iets verderop zijn de akkerranden rood van de Grote klapprozen.

Figuur 1 Pinnert. Foto van Peter

Mijn oog valt onmiddellijk op de eerste ophrys-soort die we op onze reis tegenkomen: de Hommelorchis. Het zijn kleine exemplaren, maar ze staan fier tegen de helling. In de loop van onze wandeling vinden vele soorten planten en insecten, waaronder acht soorten orchideeën. Naast de Hommelorchissen maken ook de Bergnachtenorchissen indruk met hun schoonheid. Sommige soorten staan er in grote getalen, anderen, zoals de Grote muggenorchissen en de Aangebrande orchissen die we op het eind van de wandeling vinden, zijn wat schaarser. Door de regen zijn de vlinders nog niet erg talrijk. Ik fotografeer een mooi dwergblauwtje. Later krijg ik ook nog een fraai Krabspinnetje op een klaverbloem voor mijn lens.

Figuur 2 Aangebrande orchis. Foto van Peter

Figuur 3 Kluwenklokje. Foto van Peter

Boven de heuvels van de vallei vol Jeneverbes-struiken hangt een Rode wouw, een vogelsoort die we later nog vaak terug zullen zien. Naast rapunzel en de resten van het veel vroeger bloeiende Wildemanskruid, zien we vele andere plantensoorten, waaronder Akeleien. Deze prachtig eerste wandeling is echter niet mis. Voor Marijk reden om even uit te rusten tegen een overstaphekje, waar ze geniet het uitzicht.

Die avond gebruikten we in hotel Birgelhof onze eerste avondmaaltijd, voorafgegaan door een voorstellingsronde onder de groep. We zijn met zijn tien, in leeftijd variërend van 61 tot 94 jaar oud. Iedereen heeft ervaring met natuurwandelingen en we hebben allemaal eigen aandachtspunten en verlangens voor de komende dagen.

Onze gidsen vertellen over hun respectievelijke expertises. Peter als actieve KNNV-er met vooral aandacht voor planten en Jeroen als natuurfilmer annex reisleader bij Goldcrest, ervaren in het vastleggen van alles wat beweegt boven en onder water. Dit alles belooft wat voor de komende dagen. Zo eindigt de dag en kijken we terug op een mooie start van onze reis.

Figuur 4 Mäuerchenberg. Foto van Peter

Dagverslag woensdag 3 juni door Moniek Kalvarienberg en Kalkmoeras bij Ripsdorf

Op onze tweede dag beklommen we rond half 10, na een zeer kort ritje, enthousiast de Kalvarienberg langs de kruiswegstaties. Volgens sommigen hing de devotie nog in de lucht. Daar werden we meteen van afgeleid door de grote hoeveelheid jeneverbessen en de lonkende bloemenpracht. De Kalvarienberg is een lage heuvel met mooie kalkgraslanden en in de verte op de volgende heuvel een in stipjes uit elkaar vallende schaapskudde.

Figuur 5 Uitzicht van de Kavalarienberg. Foto van Peter

Figuur 6 De Kavalarienberg op. Foto van Peter

Een fijne waarneming was al meteen zowel de vrouwelijke als de mannelijke vorm van het Rozenkransje. Er stonden o.a. ook prachtige grote donkerblauwe exemplaren Wilde akelei, zo mogelijk nog blauwere Bolrapunzel, witbloeiende Bergklaver, Echte gamander, Grote centaurie, verdroogde Driedistel, Kogelbloem en nog bloeiende Wildemanskruid. Daar gaat mijn hart sneller van kloppen als plantenliefhebber. Onze onvermoeibaar vragen en opmerkingen beantwoordende gids Peter drukte ons op het hart alleen naar de vele exemplaren Grote muggenorchis en verspreide Vliegenorchis te kijken en niet alles te vertrappen.

Figuur 7: Wildemanskruid. Foto Peter

Na een luie lunch tegen een noordhelling verder langs een oud kerkje met Duits oorlogskerkhof, met Bosaardbeitjes en liggende klaver naar het kalkmoeras bij Ripsdorf. Sommigen deden dat met het busje, de anderen liepen een klein stuk door een bos met mooie bosflora als Dalkruid, Welriekende salomonszegel, Lievevrouwebedstro, weer veel Wilde akeleien en als bijzonderheid het Heelkruid.

Weer uit het bos prachtige hooilanden met veel Groot streepzaad, Margriet en Beemdkroon, waar de verschillende vlaggen en "buisen" van Stijve-, Vogel- en Bonte wikke goed bekeken werden. Heel verhelderend! Berm- en Bosooievaarsbek, veel muggenorchissen en Grote keverorchis. Waar het vochtiger werd heel veel Herfsttijloos met grote zaaddozen en het prachtige rood van het Knikkend nagelkruid.

Toen werd het kalkmoeras bezocht. Dit was afgezet met lint vanwege wrakke bruggetjes. Toch voorzichtig erin natuurlijk. Een klein moeras, vol orchideeën, die nog niet gelijk op naam gebracht konden worden. Hele bosjes Grote keverorchis en weer de Blauwzwarte rapunzel. Reisgids Jeroen had voor ons een Levendbarende hagedis. En tot verhoging van de pret ook nog vlinders en kevers.

Afbeelding 1: Kalkmoeras. Foto van Peter

Eenmaal veilig en droog het moerasje verlaten stond er Grote pimpernel, prachtige Kluwenklokje en zaten er twee klaverblauwtjes.

Een deel van het groepje was al naar huis gebracht, anderen stapten nu in het teruggekeerde busje en de laatsten liepen langs een bosrand waar we de Bolletjeskers ontdekten met ontspruitende bolletjes. Even na zessen zeer voldaan weer terug bij het hotel.

Ondanks af en toe wat regen, een heerlijke dag door een prachtig landschap met weidse vergezichten, een overweldigende hoeveelheid bloemen en met regelmatig nog een extraatje door overvliegende Rode wouw en Torenavalk.

Dagverslag donderdag 4 juni door Ursula De beekdalen Mirbachtal en Lampertstal bij Mirbach

Aanvulling (red.): Het Mirbachtal ligt in Rheinland-Pfalz en het Lampertstal in Nordrhein-Westfalen. De dalbodem, dus de weide rond de Mirbach, is geen NSG. Wel de bossen op de heuvels aan weerszijden. De bossen en vooral de randen zijn zeer soortenrijk terwijl de graslanden naast de beek soortenarm zijn. De Mirbach loopt naar het Noorden en mondt uit in de Lampertsbach. Vanaf deze driesprong naar het oosten is de dalbodem van de Lampertsbach wel onderdeel van een NSG en is zeer bloemrijk

Op deze derde reisdag is het programma in overleg met ons aangepast. Vanwege de verwachte miezerregen gaan we niet naar het open terrein van de Kuttenberg, maar naar de beekdalen bij Mirbach en voorbij Dollendorf, dus wandelingen zonder noemenswaardige hoogteverschillen, op de trap naar de kapel na.

Na een schokkerige rit met chauffeur Peter arriveren we voor de eerste wandeling op de parkeerplaats van de Erlöser Kapelle in Mirbach. Om 9:30 uur bestijgen we vanaf de parkeerplaats als ganzen achter elkaar de trap naar de kapel om daarna het dal in te dalen.

Voorbij een melkveebedrijf dat betere tijden heeft gekend, aan de andere kant van het dorp, met de kenmerkende geur van 'koeiencurry' (aldus Annemiek), slaan we linksaf het Lampertstal in.

Afbeelding 2: Foto van Ursula

Afbeelding 3: Foto van Ursula

Het dal is inderdaad prachtig, zo zonder bebouwing en verharde wegen. Het pad langs een veld met wuivend lichtgeelgroene Gerst loopt door nat hoog gras: mijn schoenen blijken nog goed waterdicht te zijn. Ik zie Liesbeth en Peter gebogen staan bij een bijzondere plant: het is Getande veldsla.

Afbeelding 4: Liesbeth en Peter Foto van Ursula

Het is een tafereel dat we vaak zien: een groepje dat – al dan niet met onze planten- of dierenexpert - gebogen staat of geknield zit om een plant, insect o.i.d. vast te leggen en / of op naam te brengen.

We kunnen het Christoffelkruid afvinken van de lijst met 'obscure planten' die we vandaag volgens Peter zouden kunnen aantreffen. Obscuur is het zeker: volgens de tuinscheurkalender van 9 juni 2026 doet hij het goed in de schaduw en krijgt hij mooie witte, rode of zwarte maar giftige bessen.

Wat we trouwens zoal horen vandaag: op de 1e wandeling Kramsvogels bij

de kapel; Huiszwaluwen, mussen, Vink, Koolmees en Merel; verderop in het dal nog de klokken van de kapel; en op veel plekken de Zwartkop. Tijdens de 2e wandeling: Zanglijster, Fitis en Grote bonte specht; Fluiters; langdurend de alarmroep van de Kleine bonte specht?

Op het bospad ligt een donkere rups van wel 6 cm: het blijkt de rups van een Rietvink, een vlinder. Waar zou dit insect zijn naam aan te danken hebben, een vlinder met in de naam een plant en een vogel?

We vinden twee stengels Salomonszegel vlak bij elkaar, de ene stengel met één belletje per blad, en de andere met twee. Beide stengels zijn kantig en blijken verwant: dit is de Welriekende salomonszegel. Ineke Z. vertelt dat iemand bij KNNV deze plant vroeger wel 'zeugjes' noemde, omdat die wel wat weg heeft van een zeug met biggetjes aan de spenen.

Langs de bosrand staat Schaduwgras, ook wel 'heil hitler' gras genoemd om zijn karakteristieke loodrecht afstaande bladscheden.

Plantenexpert Peter maakt af en toe detailfoto's met behulp van een loep voor de camera van zijn mobieltje en gebruikt dan stemsturing (een nieuw woord volgens Liesbeth B!) door 'shit', 'shoot' of 'sheep' te roepen: 'sheep' lijkt te werken. Met deze detailfoto's probeert hij nu de haartjes op de urntjes van Vingerzegge vast te leggen.

Wat het weer betreft: ik ben blij dat ik vooraf mijn regenbroek aangetrokken heb en mijn paraplu bij de hand heb, want de voorspelde miezerregen blijkt zich samengebond te hebben tot enkele buien: één rond 13:00 uur op de 1e wandeling en een flinke bui met harde windvlagen aan het begin van de 2e wandeling, en als toetje worden we in het laatste half uur door een onweersbui op de hielen gezeten en stroomt de regen loodrecht naar beneden.

Tijdens de lunch bij een picknickbank blijft het gelukkig nog droog.

Figuur 8 Lunch in Mirbachtal. Foto van Ursula

Daar staat een infobord over het Karstlandschap, omdat rechts van het bord de beek ondergronds verdwijnt.

Figuur 9 Foto (deel) van Ursula

Figuur 10 Foto (deel) van Ursula

Omdat we zo vaak stil staan bij alles wat er te zien is (maar daarvoor is deze reis toch juist bedoeld...), zijn we rond lunchtijd (12:00 uur) nog niet eens halverwege de 1e wandeling. Om 14:45 uur zijn we terug bij de parkeerplaats en drinken we de meegenomen koffie en thee onder een afdak met tafel en bankjes.

Voor de 2e wandeling in het Lampertstal vertrekt Peter om 15:20 uur met de drie deelnemers die nog puf hebben, vanaf een parkeerplek aan de weg voorbij het plaatsje Dollendorf. Dit is ook weer zo'n mooi stil dal zonder bebouwing en verharde wegen. Ook wat diversiteit aan planten betreft is het een prachtig dal. Langs het pad en op de boshelling treffen we een bleekgele zee van Gele monnikskap aan. Het hooiland van een droog zijdal verderop is een waar bloemenparadijs, zo in de volle zon. Dit zal niet goed op de foto vast te leggen zijn, maar ik doe toch een poging.

Figuur 11 Hooiland. Foto van Ursula

Misschien is het te schilderen in de stijl van het pointillisme: met gele stippen van Groot streepzaad, Harige ratelaar en boterbloemen; roze-violet van Beemdkroon; witte van

schermbloemen (Grote bevernel?) en Wilde margriet; donkerpaarsblauwe van Kluwenklokjes; lichtpaarse van Grasklokjes, roodpaarse van Bosooievaarsbek, Rode Klaver en Stijve wikke; roodgroene van zuringsoorten; groene van grassen en paardenstaarten, Herfsttijloos enzovoort.

Aan de begroeiing in het Lampertstal is goed te zien hoe de beek meandert. We komen bij het keerpunt van de eerdere wandeling vandaag vanuit Mirbach. Rechtdoor loopt het dal richting Kalvarienberg / Alendorf.

Figuur 12 Lampertstal Foto van Ursul

Wij keren ook om en lopen langs de andere kant van de beek terug. Daar staat veel bloeiende Nachtsilene. Verderop kleurt het grasland donkerpaarsblauw van de honderden Kluwenklokjes. Op het laatst zien we nog het knalroze van een paar Kartuizer anjers, en bloeiende Bosandoorn. Om 18:15 uur zijn we terug in het hotel.

Wat wel jammer is, is dat we 's avonds laat eten. We hebben dan geen tijd meer om nog informatie uit te wisselen over alles wat we die dag gezien hebben en in de boeken te duiken, al doen sommigen wel een poging op een hoekje aan de gezamenlijke eettafel.

Het reisprogramma en het reisgezelschap zijn voor mij, het is de eerste keer dat ik met een KNNV-Goldcrest reis meega, gelukkig boven alle verwachting.

Dagverslag vrijdag 5 juni door Liesbeth J. Gerolsteiner Kalkeifel

Figuur 13 Foto van Han

Figuur 14 Foto van Han

We gaan vandaag de vegetatie bij een rotswand bij Gerolstein gaan bekijken en daarna een stuk door het bos lopen. Die loopt vooral over de westhelling van de Gerolsteiner dolomieten: een berg van 600 meter aan de noordkant van Gerolstein.

Een deel van de groep besluit niet mee te gaan vanwege een wat steiler klimmetje aan het begin van de route.

We gaan met een groep van 8 personen op pad, eerst zonnig, maar na een tijdje toch in de regen. Droog en af en toe regen, blijkt ook vandaag de hele dag het weer bij deze excursie, maar dat mag de pret niet drukken. Na 50 meter zien we het eerste Grasklokje en na wat omhoog lopen komen we aan de voet van een steile rotswand aan en zien mooie nieuwe soorten, zoals Hertswortel, Nachtsilene, Schubvaren, Gevinde kortsteel, Rozetsteenkers, Vingerzegge en Bergnachtorchis. Zelfs een Hazelworm ligt langs het pad. Deze rotswand is op het zuiden georiënteerd en is veel warmer dan het omringende bos.

De route gaat verder over een smal bospaadje langs imposante rotspartijen. De groep is inmiddels opgesplitst in een snelle en langzame groep, waarbij de voorhoede een andere route blijkt te hebben genomen dan de achterhoede. We lunchen op een beschutte, maar nog steeds koude plek, maar met prachtig uitzicht over het dal, compleet met rode wouwen, waar de rest van de groep zich ook weer bij ons voegt.

We vervolgen onze weg door het bos, waar we meerdere groepen Vogelnestjes zien. Helaas vrijwel uitgebloeid. We hebben even geschuild in een soort grot in de rotsen vanwege een zware stortbui. Jeroen gaat meteen op zoek naar vleermuizen maar die zijn er helaas niet. Dan gaat onze tocht verder langs o.a. Christoffelkruid, Moesdistel, Heelkruid, Rood Peperboompje en Bosgerst.

Om 14:30 uur zijn we weer bij de auto en sluiten we de tocht af met Kaffee mit Kuchen in de plaatselijke Bäckerei in Gerolstein.

Dagverslag zaterdag 6 juni door Han

NSG Nonnenbachtal en zijdalen met de Froschberg en Gillenberg

Figuur 15 Groot geaderd witje. Foto van Peter

Na het ontbijt vertrokken we naar de Froschberg. Onderweg begon de zon te schijnen, die hadden we eerdere dagen erg gemist. Ook zagen we 3 reeën in de korenvelden. We kwamen terecht in mooie hooiweiden waar we leeuweriken en kwartels hoorden. Behalve diverse orchideeën zagen we veel bremrapen en bolrapunzels. Door het mooie weer vlogen ook diverse soorten vlinders: Groot geaderd witje, Tweekleurig hooibeestje, Groot- en Bont-dikkopje, een parelmoervlinder. Een pijlstaart, Klein avondrood, die als waardplant Geel walstro en Moerasspirea kiest, konden we goed bekijken: die nachtvlinder had geen zin om weg te vliegen. Een deel van deze vlinders is geduldig door Jeroen op video vastgelegd.

Na de lunch liepen we naar het Seidenbachtal. Gek genoeg was dit een heuvel. Ook hier weides vol orchideeën. We waren nog net op tijd: een klein deel was al gemaaid in zgn. Sinus-maaibeheer.

Terug naar de bussen werd er nog een klein uitstapje gemaakt naar een vochtig weiland waar Annemieke een plek met veel soorten orchideeën had gevonden waaronder de gevlekte rietorchis te midden van Grote pimpernel.

Daarna ging een deel van het gezelschap nog een wandeling maken naar het Nonnenbachtal (Peter doet daar verslag van)

Figuur 16 Sinusgemaaid. Foto van Han

Aanvulling van Peter.

Het was de bedoeling om een pad langs de Nonnenbach te volgen die hier ontspringt. Het pad hield echter snel op en daarom staken we de hier nog zeer smalle beek over. We kwamen in een nat weiland vol met Moerasspirea en Adderwortel. Terug bij het begin werden er nog verschillende duo's parende Groot geaderd witje gezien.

Figuur 17 Nonnenbachtal. Foto van Peter

Dagverslag zondag 7 juni door Liesbeth ten H. NSG Kuttenberg

Na een rit van zo'n 40 km, en passant langs uitgebloeiende Neottia's (*Grote keverorchis red.*) klimmend, belandden we op een serie kalkgraslanden, gekleurd met orchideeën. Met name het roze van de muggenorchis, waartussen o.a. Vliegen-, Bijen-, Bergnacht- en Grote keverorchis opdoken naast de enorme hoeveelheid ratelaars. De weersomstandigheden zijn, na ettelijke natte wisselingen in de vorige dagen, stabiel en prettig, dus niet te warm voor diverse "oudjes", waaronder de schrijfster van dit relaas. Onthutsend waren gedurende deze reis de gaten, in de weilanden uitgehakt, echt niet afkomstig van zwijnen, wel wat stropers aan sporen achterlieten.

Er vliegen vlinders, (niet talrijk, we hebben te maken met de "juni-dip"), zoals dagactieve nachtvlinders: het steeds wat sloom wapperende vals witje en de nectar peurende metaalvlinder, en als dagvlinders het bruin zandoogje, dambordje, hooibeestje en het Tweekleurig hooibeestje en Voorjaarserebia Verder één Groentje, bijna onherkenbaar want zwaar afgevlogen, dat misschien in het rupsenstadium geprofiteerd had van de besjes van de oude Spokehout-boom, die lager werd gespot. Die ene Citroenvlinder is daar ook aan gelieerd. Aan het pad langs graanakkers en sleedoorn bosjes vlogen ook veel pruimenpages, vooral mannetjes, hoog patrouillerend rond de sleedoorn twijgen (de waardplant), op de uitkijk naar een vrouwtje, dat misschien wel nectar zoekt op de lager gelegen braambloesem. Onze geanimeerde gids van Goldcrest, Jeroen, kon er wat van filmen.

Figuur 18 Kuttenberg. Foto van Peter

Andere houtige gewassen waren oude Beuken, Wollige sneeuwbal, heel oude Hazelaars bijeen als schuilplek, in bloei de Rode kornoelje en Gewone liguster, struiken waarin, onzichtbaar voor mij, maar hoorbaar genoeg, volgens Jeroen de geelgors te horen viel, en ik zelf van de onvermoeibaar zingende Tijftjaf, Zwartkop en Zanglijster tot voorbij de lunchpauze genoot. In Bennekom is die Lijster er vroeg bij, maar doet er allang voor 12 uur het zwijgen toe!

Figuur 19 Kamzwardkoren Foto van Peter

De zeldzame Weidebergvlas, halfparasiet op grassen, verwant aan Maretak, wordt hier opnieuw ontdekt. En dan bespeur ik een reuze klapper en roep verrukt "Melampyrum", die ik in geen jaren meer zag. Wel in de veronderstelling Wilde weit te ontwaren. Maar nee: Peter Wetzels, onze onvermoeibare determineermeester ontdekt een zeldzaam zusje van Wilde weit en Hengel: wel een Melampyrum en ook al zo'n giftige halfparasiet, maar nu de Kamzwardkoren, met z'n gele bloem en purperen schutbladeren. Een vierkante meter ligt er te schitteren en de dag kan niet meer stuk!

De zoektocht langs de akkerrand levert helaas geen Klein spiegelklokje op, maar wel een nieuwe, wat ijl opgroeiende, plant voor mij: Kleine wolfsmelk, die toch wel een lengte van 25 cm kan halen. De rode en blauwe bloempjes van Rood guichelheil zijn aandoenlijk, net als Blauw walstro en de Grote leeuwenklauw, en ik leer van Peter, dat al die akkeronkruiden eenjarig zijn, wat natuurlijk niet verbazend is. De Kleine vos en een parelmoervlinder soort worden nog ergens gespot, voor we de bus weer instappen. Wat mij betreft alweer een dag, die me om de voor mij ongekend rijke, kleurige bloei hier in de Kalkeifel, dit keer op de Kuttenberg, bepaald overrompelde!

Dagverslag maandag 8 juni door Peter NSG Möschelberg

De laatste dag was er twee uur tijd voor het vertrek naar Nederland voor een allerlaatste excursie. Dit was een kalkgrashelling op de Möschelberg. Deze helling was deels steil, zodat niet iedereen deze wandeling heeft gedaan.

De Möschelberg ligt op 5 minuten rijden naast het dorp Lissendorf. Rond het gravelveld waarop de busjes werden geparkeerd, werden net met een bosmaaier de laatste stukken van een schraalgrasland gemaaid. Toch werden er nog leuke soorten gevonden zoals Dwergviltkruid en Kleine leeuwenbek.

Figuur 20 Dambordje Foto van Peter

Daarna even door het dorp via een doorgang tussen tuinen naar een steile half beboste helling en daar omhoog. Wat hoger gekomen liepen we over een open weide met mooie vergezichten.

Het was de laatste excursie en toch voegde deze voor iedereen weer veel toe.

Kalkbedstro, Kalkwalstro, Hondskruid, een heel laat bloeiend Wildemanskruid en eindelijk Duifkruid. Omdat er ook veel Beemdkroon was, was heel mooi het duidelijkste verschil tussen deze twee soorten te zien. Beemdkroon heeft brede driehoekige omwindselbladen terwijl die van duifkruid heel smal zijn.

Er waren veel nachtvinders die zoals gewoonlijk door Jeroen op de film werden vastgelegd. De mooiste was de kleine Sint-jansvlinder. De talloze Dambordjes waren ook erg leuk.

Daarna liep iedereen naar de bussen, een korte rit om de bagage op te halen en na een rit van drie uur waren we om 14.00 weer in Eindhoven.

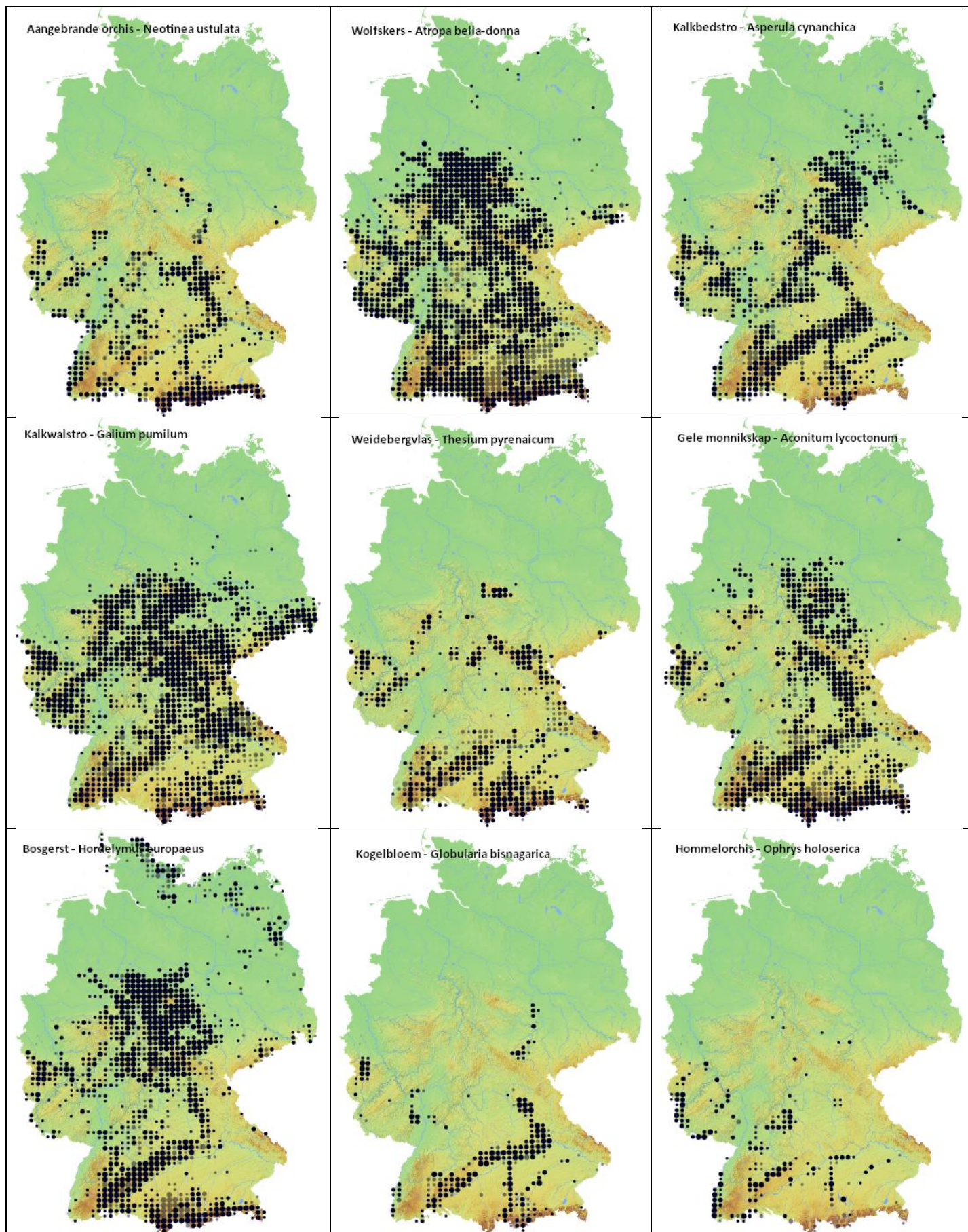
Daar nam iedereen moe maar voldaan van elkaar afscheid.

Figuur 21 Op de Möschelberg Foto van Peter

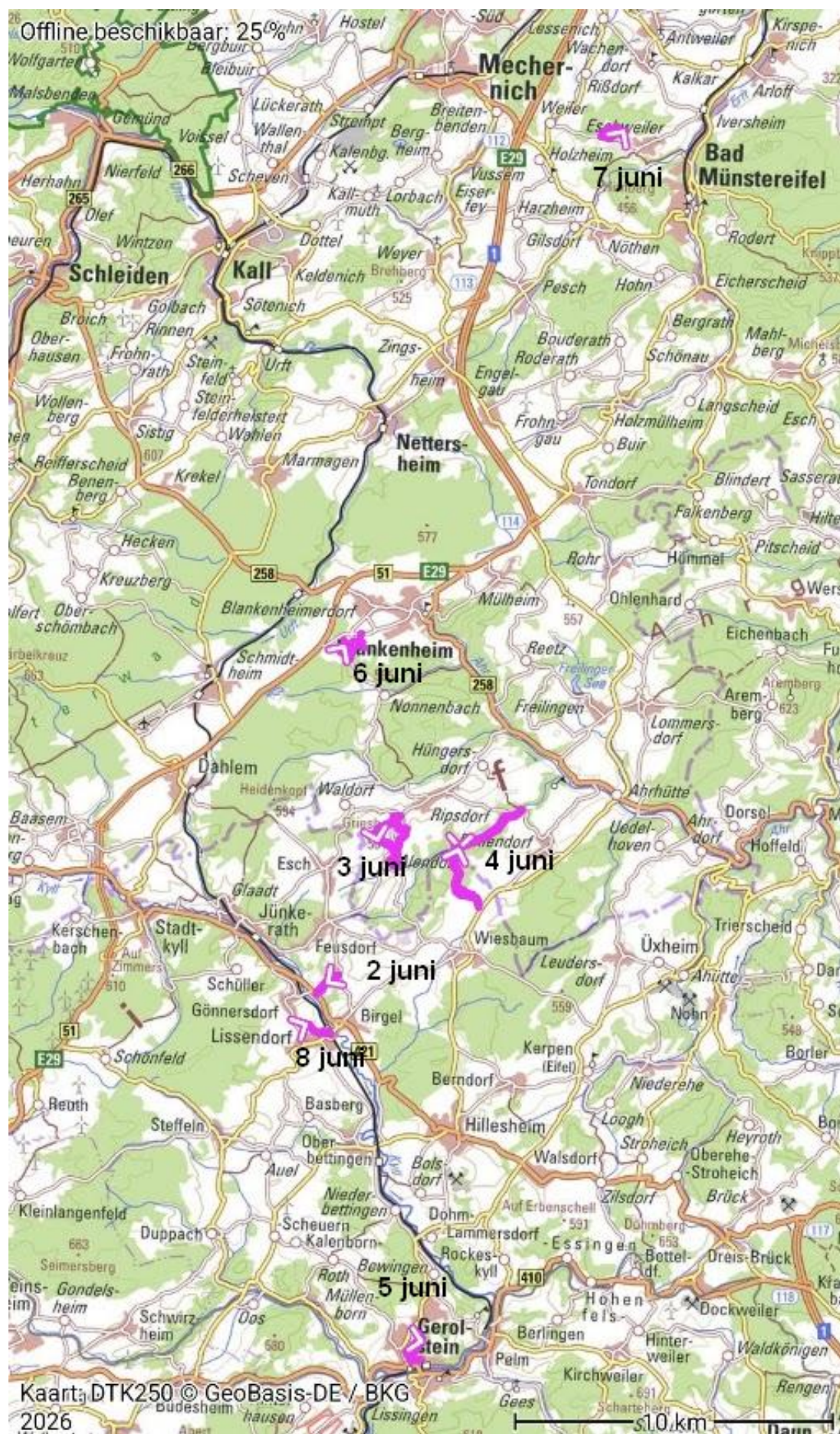
Bijlage 1: Verspreidingskaarten van soorten die tot in de Kalkeifel voorkomen.

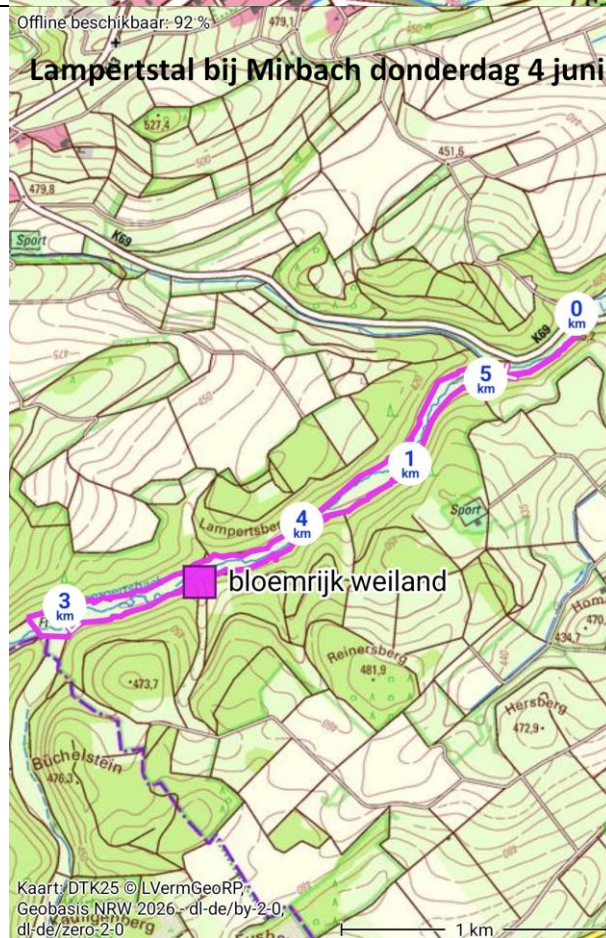
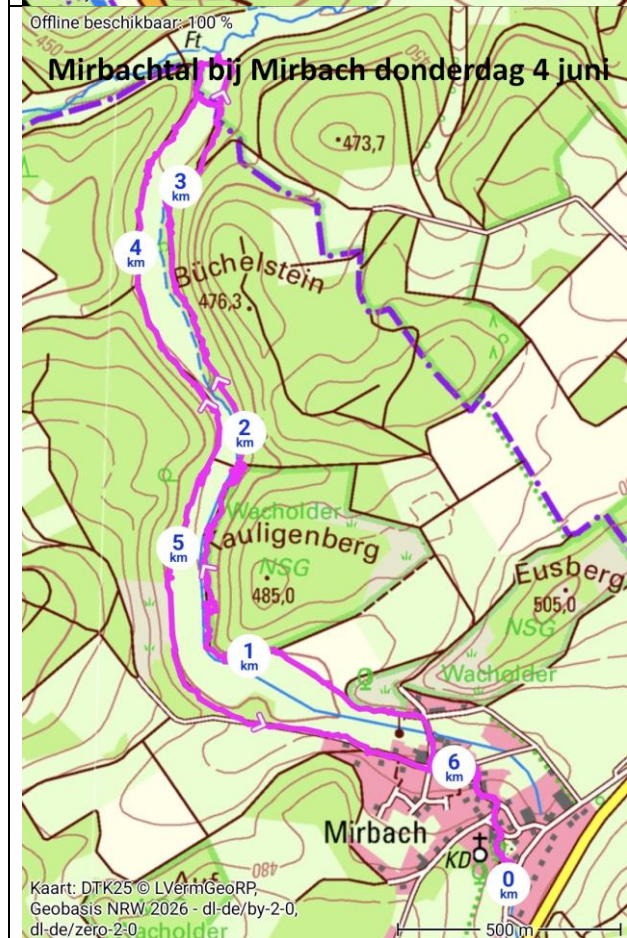
Een aantal soorten die in de Kalkeifel hun noordwestgrens van hun areaal hebben zijn gebonden aan kalk (Aangebrande orchis, Hommelorchis, Kogelbloem en Weidebergvlas), hebben een continentale verspreiding (Kalkwalstro, Kalkbedstro) of groeien in oude bossen (Wolfskers, Gele monnikskap en Bosgerst).

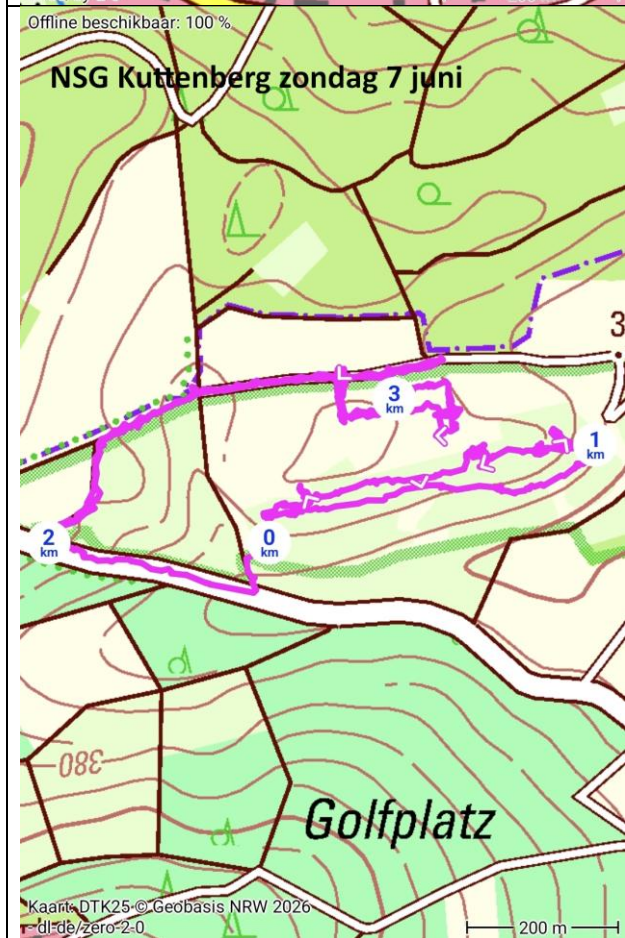
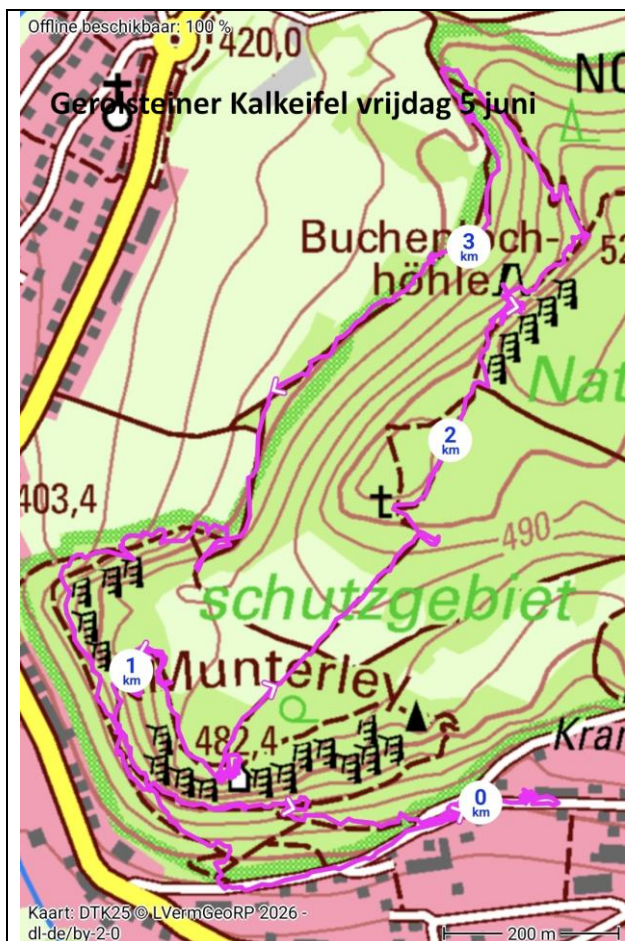

Bijlage 2: De wandelroutes

Op donderdag 4 juni waren er twee wandelingen: 's ochtends Mirbachtal en 's middags Lampertstal.

Bijlage 3: Overige waarnemingen

Notities van Jeroen Verhoeff

Niet planten woensdag: Ree, Haas, Klaverblauwtje, Rode wouw, Putter, Pyamawants, Eikenbladwants, Levendbarende hagedis, Metaalvlinder, Grauwe klauwier, Groot populierenhaantje, Eikenbladspin, Zwartpootsoldaatje, Fraaie schijnboktor, Sint Jansvlinder.

Niet planten donderdag: Rode wouw, Kramsvogel, Zwarte roodstaart, Huiszwaluw, Gierzwaluw, Buizerd, Fluiter, Hazelaarbladrolkever, Vals witje, Grauwe klauwier, Gewone kameleonspin, Zwartpootsoldaatje, Boterbloempje, Rietvink, Kameelhalsvlieg, Kraamwebspin, Zilvervlekdanstvlieg, Muisgrijze kniptor.

Niet planten vrijdag: Rode wouw, Buizerd, Vuurwants, Hazelworm, Bosbeekjuffer, Pimpelmees, Haas, Ree, Hazelaarbladrolkever.

Niet planten zaterdag: Rode wouw, Buizerd, Hazelaarbladrolkever, Vals witje, Grauwe klauwier, Dwergblauwtje, Metaalvlinder, Groot geaderd witje, Steppeparelmoervlinder, Citroenvlinder, Kwartel (gehoord), Ree, Haas, Levendbarende hagedis, Groot dikkopje, Tweekleurig hooibeestje, Klein avondrood, Tenthredo mesomela, Groene bladsnuitkever.

Niet planten zondag: Rode wouw, Buizerd, Vals witje, Zwarte specht, Pruimenpage, Metaalvlinder, Citroenvlinder, Ree, Groot dikkopje, Tweekleurig hooibeestje, Gewoon hooibeestje, Geelgors, Voorjaarserebia

Mieke Leerschool: mijn aanvullende fauna-lijst:

Groentje (vlinder)	Groefbij onbekend
Dubbelvlek Sint Jansvlinder	Gouden tor (kever)
Mi-vlinder Spinneruil	Rozenkever
Zwart beertje	Oranje maanmug (langpootmug)
Dambordvlieg onbekend	Bramenbladwesp
Grote dansvlieg	Roestbruine kromlijf (blaaskopvlieg)
Tenthredo temula (bladwesp)	Bessenschildwants
Kardinaalsmutsstippelmot rups	Gewone distelboktor
Ringelrups	Roodtipbasterdweekschild (kever)
Witte reus (zweefvlieg)	Penseelkever.
Asbij	Zophomyia temula sluipvlieg

Figuur 22 Lunch in Mirbachtal Foto van Annemiek

Bijlage 4: Plantwaarnemingen

Nr.	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Familie			
1	Melganzenvoet	Chenopodium album	Amaranthaceae	54	Akkerdistel	Cirsium arvense Asteraceae
2	Moeslook	Allium oleraceum	Amaryllidaceae	55	Wollige distel	Cirsium eriophorum Asteraceae
3	Bieslook	Allium schoenoprasum	Amaryllidaceae	56	Moesdistel	Cirsium oleraceum Asteraceae
4	Daslook	Allium ursinum	Amaryllidaceae	57	Kale jonker	Cirsium palustre Asteraceae
5	Wilde narcis	Narcissus pseudonarcissus	Amaryllidaceae	58	Knoldistel	Cirsium tuberosum Asteraceae
6	Knautiabij	Andrena hattorfiana	Andrenidae	59	Speerdistel	Cirsium vulgare Asteraceae
7	Zevenblad	Aegopodium podagraria	Apiaceae	60	Groot streepzaad	Crepis biennis Asteraceae
8	Fluitenkruid	Anthriscus sylvestris	Apiaceae	61	Klein streepzaad	Crepis capillaris Asteraceae
9	Aardkastanje	Bunium bulbocastanum	Apiaceae	62	Muurhavikskruid	Hieracium murorum Asteraceae
10	Karwij	Carum carvi	Apiaceae	63	Gevlekt biggenkruid	Hypochaeris maculata Asteraceae
11	Dolle kervel	Chaerophyllum temulum	Apiaceae	64	Donderkruid	Inula conyzae Asteraceae
12	Peen	Daucus carota	Apiaceae	65	Viltig kruiskruid	Jacobaea erucifolia Asteraceae
13	Karwijvarkenskervel	Dichoropetalum carvifolia	Apiaceae	66	Gewoon jakobskruid	Jacobaea vulgaris subsp. vulgaris Asteraceae
14	Kruisdistel	Eryngium campestre	Apiaceae	67	Kompassla	Lactuca serriola Asteraceae
15	Reuzenberenklauw	Heracleum mantegazzianum	Apiaceae	68	Lactuca serriola f. integrifolia	Lactuca serriola f. integrifolia Asteraceae
16	Gewone berenklauw	Heracleum sphondylium	Apiaceae	69	Gifsla	Lactuca virosa Asteraceae
17	Straalscherm	Orlaya grandiflora	Apiaceae	70	Akkerkool	Lapsana communis Asteraceae
18	Gewone pastinaak	Pastinaca sativa	Apiaceae	71	Margriet	Leucanthemum vulgare Asteraceae
19	Melkeppe	Peucedanum palustre	Apiaceae	72	Dwergviltkruid	Logfia minima Asteraceae
20	Grote bevernel	Pimpinella major	Apiaceae	73	Echte kamille	Matricaria chamomilla Asteraceae
21	Kleine bevernel	Pimpinella saxifraga	Apiaceae	74	Muursla	Mycelis muralis Asteraceae
22	Heelkruid	Sanicula europaea	Apiaceae	75	Echt bitterkruid	Picris hieracioides Asteraceae
23	Hertswortel	Seseli libanotis	Apiaceae	76	Oranje havikskruid	Pilosella aurantiaca Asteraceae
24	Weidekervel	Silaum silaus	Apiaceae	77	Muizenoor	Pilosella officinarum Asteraceae
25	Steenhommel	Bombus lapidarius	Apidae	78	Boskruiskruid	Senecio sylvaticus Asteraceae
26	Witte engbloem	Vincetoxicum hirculinaria	Apocynaceae	79	Klein kruiskruid	Senecio vulgaris Asteraceae
27	Hulst	Ilex aquifolium	Aquifoliaceae	80	Late guldenroede	Solidago gigantea Asteraceae
28	Gevlekte aronskelk	Arum maculatum	Araceae	81	Gekroesde melkdistel	Sonchus asper Asteraceae
29	Klimop	Hedera helix	Araliaceae	82	Gewone melkdistel	Sonchus oleraceus Asteraceae
30	Dalkruid	Maianthemum bifolium	Asparagaceae	83	Boerenwormkruid	Tanacetum vulgare Asteraceae
31	Gewone salomonszegel	Polygonatum multiflorum	Asparagaceae	84	Bleke morgenster	Tragopogon dubius Asteraceae
32	Welriekende salomonszegel	Polygonatum odoratum	Asparagaceae	85	Kleine morgenster	Tragopogon pratensis subsp. minor Asteraceae
33	Schubvaren	Asplenium ceterach	Aspleniaceae	86	Reukeloze kamille	Tripleurospermum maritimum Asteraceae
34	Muurvaren	Asplenium ruta-muraria	Aspleniaceae	87	Klein hoefblad	Tussilago farfara Asteraceae
35	Tongvaren	Asplenium scolopendrium	Aspleniaceae	88	Mahonie	Berberis aquifolium Berberidaceae
36	Tongvaren (cultivar)	Asplenium scolopendrium (cultivar)	Aspleniaceae	89	Zuurbes	Berberis vulgaris Berberidaceae
37	Steenbreekvaren	Asplenium trichomanes	Aspleniaceae	90	Zwarte els	Alnus glutinosa Betulaceae
38	Wijfjesvaren	Athyrium filix-femina	Aspleniaceae	91	Witte els	Alnus incana Betulaceae
39	Duizendblad	Achillea millefolium	Asteraceae	92	Ruwe berk	Betula pendula Betulaceae
40	Rozenkransje	Antennaria dioica	Asteraceae	93	Haagbeuk	Carpinus betulus Betulaceae
41	Gele kamille	Anthemis tinctoria	Asteraceae	94	Hazelaar	Corylus avellana Betulaceae
42	Gewone klit	Arctium minus	Asteraceae	95	Slangenkruid	Echium vulgare Boraginaceae
43	Bijvoet	Artemisia vulgaris	Asteraceae	96	Akkervegeet-mijnietje	Myosotis arvensis Boraginaceae
44	Madeliefje	Bellis perennis	Asteraceae	97	Moerasvergeet-mijnietje	Myosotis scorpioides Boraginaceae
45	Kruidstiel	Carduus crispus	Asteraceae	98	Ongevelekt longkruid	Pulmonaria obscura Boraginaceae
46	Knikkende distel	Carduus nutans	Asteraceae	99	Gevlekt longkruid	Pulmonaria officinalis Boraginaceae
47	Driedistel	Carlina vulgaris	Asteraceae	100	Gewone smeewortel	Symphytum officinale Boraginaceae
48	Korenbloem	Centaurea cyanus	Asteraceae	101	Look-zonder-look	Alliaria petiolata Brassicaceae
49	Knoopkruid	Centaurea jacea	Asteraceae	102	Rozetsteekers	Arabidopsis arenosa Brassicaceae
50	Bergcentaurie	Centaurea montana	Asteraceae	103	Zandraket	Arabidopsis thaliana Brassicaceae
51	Grote centaurie	Centaurea scabiosa	Asteraceae	104	Ruige scheefkelk s.l.	Arabis hirsuta Brassicaceae
52	Wilde cichorei	Cichorium intybus	Asteraceae	105	Gewoon barbarakruid	Barbarea vulgaris Brassicaceae
53	Aarddistel	Cirsium acaule	Asteraceae	106	Raapzaad	Brassica rapa Brassicaceae
				107	Herderstasje	Capsella bursa-pastoris Brassicaceae
				108	Bolletjeskers	Cardamine bulbifera Brassicaceae
				109	Springzaadveldkers	Cardamine impatiens Brassicaceae
				110	Pinksterbloem	Cardamine pratensis Brassicaceae
				111	Damastbloem	Hesperis matronalis Brassicaceae
				112	Veldkruidkers	Lepidium campestre Brassicaceae
				113	Tuinjudaspenning	Lunaria annua Brassicaceae

114	Doorgroeide boerenkers	<i>Noccaea perfoliata</i>	Brassicaceae	175	Cipreswolfsmelk	<i>Euphorbia cyparissias</i>	Euphorbiaceae
115	Herik	<i>Sinapis arvensis</i>	Brassicaceae	176	Kleine wolfsmelk	<i>Euphorbia exigua</i>	Euphorbiaceae
116	Gewone raket	<i>Sisymbrium officinale</i>	Brassicaceae	177	Kroontjeskruid	<i>Euphorbia helioscopia</i>	Euphorbiaceae
117	Witte krodde	<i>Thlaspi arvense</i>	Brassicaceae	178	Bosbingelkruid	<i>Mercurialis perennis</i>	Euphorbiaceae
118	Buxus	<i>Buxus sempervirens</i>	Buxaceae	179	Wondklaver	<i>Anthyllis vulneraria</i>	Fabaceae
119	Kluwenklokje	<i>Campanula glomerata</i>	Campanulaceae	180	Hokjespeul	<i>Astragalus glycyphyllos</i>	Fabaceae
120	Prachtklokje	<i>Campanula persicifolia</i>	Campanulaceae	181	Brem	<i>Cytisus scoparius</i>	Fabaceae
121	Akkerklokje	<i>Campanula rapunculoides</i>	Campanulaceae	182	Pijlbrem	<i>Genista sagittalis</i>	Fabaceae
122	Grasklokje	<i>Campanula rotundifolia</i>	Campanulaceae	183	Verfbrem	<i>Genista tinctoria</i>	Fabaceae
123	Ruig klokje	<i>Campanula trachelium</i>	Campanulaceae	184	Paardenhoeftklaver	<i>Hippocrepis comosa</i>	Fabaceae
124	Zwartblauwe rapunzel	<i>Phyteuma nigrum</i>	Campanulaceae	185	Veldlathyrus	<i>Lathyrus pratensis</i>	Fabaceae
125	Bolrapunzel	<i>Phyteuma orbiculare</i>	Campanulaceae	186	Gewone rolklaver	<i>Lotus corniculatus</i>	Fabaceae
126	Witte rapunzel	<i>Phyteuma spicatum</i>	Campanulaceae	187	Vaste lupine	<i>Lupinus polyphyllus</i>	Fabaceae
127	Hop	<i>Humulus lupulus</i>	Cannabaceae	188	Hopklaver	<i>Medicago lupulina</i>	Fabaceae
128	Grote kaardenbol	<i>Dipsacus fullonum</i>	Caprifoliaceae	189	Luzerne	<i>Medicago sativa</i>	Fabaceae
129	Beemdkroon	<i>Knautia arvensis</i>	Caprifoliaceae	190	Goudgele honingklaver	<i>Melilotus altissimus</i>	Fabaceae
130	Wilde kamperfoelie	<i>Lonicera periclymenum</i>	Caprifoliaceae	191	Citroengele honingklaver	<i>Melilotus officinalis</i>	Fabaceae
131	Rode kamperfoelie	<i>Lonicera xylosteum</i>	Caprifoliaceae	192	Esparcette	<i>Onobrychis viciifolia</i>	Fabaceae
132	Duifkruid	<i>Scabiosa columbaria</i>	Caprifoliaceae	193	Kruipend stalkruid	<i>Ononis spinosa</i> subsp. <i>procurrens</i>	Fabaceae
133	Kleine valeriaan	<i>Valeriana dioica</i>	Caprifoliaceae	194	Hazenpootje	<i>Trifolium arvense</i>	Fabaceae
134	Echte valeriaan	<i>Valeriana officinalis</i>	Caprifoliaceae	195	Kleine klaver	<i>Trifolium dubium</i>	Fabaceae
135	Getande veldsla	<i>Valerianella dentata</i>	Caprifoliaceae	196	Basterdklaver	<i>Trifolium hybridum</i>	Fabaceae
136	Gewone veldsla	<i>Valerianella locusta</i>	Caprifoliaceae	197	Bochtige klaver	<i>Trifolium medium</i>	Fabaceae
137	Gewone zandmuur	<i>Arenaria serpyllifolia</i>	Caryophyllaceae	198	Bergklaver	<i>Trifolium montanum</i>	Fabaceae
138	Kluwenhoornbloem	<i>Cerastium glomeratum</i>	Caryophyllaceae	199	Rode klaver	<i>Trifolium pratense</i>	Fabaceae
139	Kartuizer anjer	<i>Dianthus carthusianorum</i>	Caryophyllaceae	200	Witte klaver	<i>Trifolium repens</i>	Fabaceae
140	Kaal breukkruid	<i>Herniaria glabra</i>	Caryophyllaceae	201	Vogelwikke	<i>Vicia cracca</i>	Fabaceae
141	Drienerfmuur	<i>Moehringia trinervia</i>	Caryophyllaceae	202	Ringelwikke	<i>Vicia hirsuta</i>	Fabaceae
142	Liggende vetmuur	<i>Sagina procumbens</i>	Caryophyllaceae	203	Voederwikke s.s.	<i>Vicia sativa</i> subsp. <i>sativa</i>	Fabaceae
143	Dagkoekoeksbloem	<i>Silene dioica</i>	Caryophyllaceae	204	Heggenwikke	<i>Vicia sepium</i>	Fabaceae
144	Echte koekoeksbloem	<i>Silene flos-cuculi</i>	Caryophyllaceae	205	Stijve wikke	<i>Vicia tenuifolia</i>	Fabaceae
145	Avondkoekoeksbloem s.s.	<i>Silene latifolia</i> subsp. <i>alba</i>	Caryophyllaceae	206	Vierzadige wikke	<i>Vicia tetrasperma</i>	Fabaceae
146	Nachtsilene	<i>Silene nutans</i>	Caryophyllaceae	207	Tamme kastanje	<i>Castanea sativa</i>	Fagaceae
147	Blaassilene	<i>Silene vulgaris</i>	Caryophyllaceae	208	Fijne ooievaarsbek	<i>Geranium columbinum</i>	Geraniaceae
148	Watermuur	<i>Stellaria aquatica</i>	Caryophyllaceae	209	Slijpbladige ooievaarsbek	<i>Geranium dissectum</i>	Geraniaceae
149	Grote muur	<i>Stellaria holostea</i>	Caryophyllaceae	210	Zachte ooievaarsbek	<i>Geranium molle</i>	Geraniaceae
150	Vogelmuur	<i>Stellaria media</i>	Caryophyllaceae	211	Bermooievaarsbek	<i>Geranium pyrenaicum</i>	Geraniaceae
151	Wilde kardinaalsmuts	<i>Euonymus europaeus</i>	Celastraceae	212	Robertskruid	<i>Geranium robertianum</i>	Geraniaceae
152	Geel zonneroosje	<i>Helianthemum nummularium</i>	Cistaceae	213	Bosooievaarsbek	<i>Geranium sylvaticum</i>	Geraniaceae
153	Herfsttijloos	<i>Colchicum autumnale</i>	Colchicaceae	214	Aalbes	<i>Ribes rubrum</i>	Grossulariaceae
154	Akkerwinde	<i>Convolvulus arvensis</i>	Convolvulaceae	215	Kruisbes	<i>Ribes uva-crispa</i>	Grossulariaceae
155	Haagwinde	<i>Convolvulus sepium</i>	Convolvulaceae	216	Ruig hertshooi	<i>Hypericum hirsutum</i>	Hypericaceae
156	Rode kornoelje	<i>Cornus sanguinea</i>	Cornaceae	217	Sint-Janskruid	<i>Hypericum perforatum</i>	Hypericaceae
157	Kruipend vetkruid	<i>Phedimus hybridus</i>	Crassulaceae	218	Pitrus	<i>Juncus effusus</i>	Juncaceae
158	Muurpeper	<i>Sedum acre</i>	Crassulaceae	219	Zeegroene rus	<i>Juncus inflexus</i>	Juncaceae
159	Wit vetkruid	<i>Sedum album</i>	Crassulaceae	220	Gewone veldbies	<i>Luzula campestris</i>	Juncaceae
160	Tripmadam	<i>Sedum rupestre</i>	Crassulaceae	221	Harig zenegroen	<i>Ajuga genevensis</i>	Lamiaceae
161	Heggenrank	<i>Bryonia dioica</i>	Cucurbitaceae	222	Kruipend zenegroen	<i>Ajuga reptans</i>	Lamiaceae
162	Jeneverbes	<i>Juniperus communis</i>	Cupressaceae	223	Kleine steentijm	<i>Clinopodium acinos</i>	Lamiaceae
163	Vingerzegge	<i>Carex digitata</i>	Cyperaceae	224	Borstelkrans	<i>Clinopodium vulgare</i>	Lamiaceae
164	Sterzegge	<i>Carex echinata</i>	Cyperaceae	225	Gespleten hennepnetel + Gewone hennepnetel	<i>Galeopsis bifida</i> + <i>Galeopsis tetrahit</i>	Lamiaceae
165	Zeegroene zegge	<i>Carex flacca</i>	Cyperaceae	226	Hondsdrif	<i>Glechoma hederacea</i>	Lamiaceae
166	Bleke zegge	<i>Carex pallescens</i>	Cyperaceae	227	Bonte gele dovenetel	<i>Lamium album</i>	Lamiaceae
167	Blauwe zegge	<i>Carex panicea</i>	Cyperaceae	228	Grote gele dovenetel	<i>Lamium maculatum</i>	Lamiaceae
168	Pilzegge	<i>Carex pilulifera</i>	Cyperaceae	229	Witte dovenetel	<i>Lamium purpureum</i>	Lamiaceae
169	IJle zegge	<i>Carex remota</i>	Cyperaceae	230	Gevlekte dovenetel	<i>Origanum vulgare</i>	Lamiaceae
170	Boszegge	<i>Carex sylvatica</i>	Cyperaceae	231	Paarse dovenetel	<i>Prunella grandiflora</i>	Lamiaceae
171	Gewone waterbies	<i>Eleocharis palustris</i>	Cyperaceae	232	Wilde marjolein		
172	Heermoes	<i>Equisetum arvense</i>	Equisetaceae	233	Grote brunel		
173	Holpijp	<i>Equisetum fluviatile</i>	Equisetaceae				
174	Lidrus	<i>Equisetum palustre</i>	Equisetaceae				

234	Gewone brunel	<i>Prunella vulgaris</i>	Lamiaceae	292	Vlasbekje	<i>Linaria vulgaris</i>	Plantaginaceae
235	Veldsalie	<i>Salvia pratensis</i>	Lamiaceae	293	Smalle weegbree	<i>Plantago lanceolata</i>	Plantaginaceae
236	Moerasandoorn	<i>Stachys palustris</i>	Lamiaceae	294	Grote weegbree	<i>Plantago major</i>	Plantaginaceae
237	Bosandoorn	<i>Stachys sylvatica</i>	Lamiaceae	295	Ruige weegbree	<i>Plantago media</i>	Plantaginaceae
238	Echte gamander	<i>Teucrium chamaedrys</i>	Lamiaceae	296	Veldereprijs	<i>Veronica arvensis</i>	Plantaginaceae
239	Grote tijm	<i>Thymus pulegioides</i>	Lamiaceae	297	Gewone ereprijs	<i>Veronica chamaedrys</i>	Plantaginaceae
240	Geelhartje	<i>Linum catharticum</i>	Linaceae	298	Mannetjesereprijs	<i>Veronica officinalis</i>	Plantaginaceae
241	Muskuskaasjeskruid	<i>Malva moschata</i>	Malvaceae	299	Tijmeprijs	<i>Veronica serpyllifolia</i>	Plantaginaceae
242	Zomerlinde	<i>Tilia platyphyllos</i>	Malvaceae	300	Fioringras	<i>Agrostis stolonifera</i>	Poaceae
243	Eenbes	<i>Paris quadrifolia</i>	Melanthiaceae	301	Grote vossenstaart	<i>Alopecurus pratensis</i>	Poaceae
244	Es	<i>Fraxinus excelsior</i>	Oleaceae	302	IJle dravik	<i>Anisantha sterilis</i>	Poaceae
245	Wilde liguster	<i>Ligustrum vulgare</i>	Oleaceae	303	Gewoon reukgras	<i>Anthoxanthum odoratum</i>	Poaceae
246	Wilgenroosje	<i>Chamaenerion angustifolium</i>	Onagraceae	304	Glanshaver	<i>Arrhenatherum elatius</i>	Poaceae
247	Wijde basterdwederik	<i>Epilobium brachycarpum</i>	Onagraceae	305	Gewone glanshaver	<i>Arrhenatherum elatius</i> subsp. <i>elatius</i>	Poaceae
248	Harig wilgenroosje	<i>Epilobium hirsutum</i>	Onagraceae	306	Zachte haver	<i>Avenula pubescens</i>	Poaceae
249	Viltige basterdwederik	<i>Epilobium parviflorum</i>	Onagraceae	307	Gevinde kortsteel	<i>Brachypodium pinnatum</i>	Poaceae
250	Addertong	<i>Ophioglossum vulgatum</i>	Ophioglossaceae	308	Boskortsteel	<i>Brachypodium sylvaticum</i>	Poaceae
251	Hondskruid	<i>Anacamptis pyramidalis</i>	Orchidaceae	309	Bevertjes	<i>Briza media</i>	Poaceae
252	Bleek bosvogeltje	<i>Cephalanthera damasonium</i>	Orchidaceae	310	Bergdravik	<i>Bromopsis erecta</i>	Poaceae
253	Bosorchis	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	Orchidaceae	311	Bosdravik	<i>Bromopsis ramosa</i> subsp. <i>benekenii</i>	Poaceae
254	Gevlekte orchis	<i>Dactylorhiza maculata</i>	Orchidaceae	312	Zachte dravik	<i>Bromus hordeaceus</i>	Poaceae
255	Brede orchis	<i>Dactylorhiza majalis</i>	Orchidaceae	313	Kamgras	<i>Cynosurus cristatus</i>	Poaceae
256	Gevlekte rietorchis	<i>Dactylorhiza praetermissa</i> subsp. <i>junialis</i>	Orchidaceae	314	Gewone kroppaar	<i>Dactylis glomerata</i> subsp. <i>glomerata</i>	Poaceae
257	Groene nachtorchis	<i>Dactylorhiza viridis</i>	Orchidaceae	315	Schapengras groep	<i>Festuca ovina</i> agg.	Poaceae
258	Bruinrode wespenorchis	<i>Epipactis atrorubens</i>	Orchidaceae	316	Kalkzwenkgras	<i>Festuca pallens</i>	Poaceae
259	Brede wespenorchis	<i>Epipactis helleborine</i>	Orchidaceae	317	Rood zwenkgras	<i>Festuca rubra</i>	Poaceae
260	Grote muggenorchis	<i>Gymnadenia conopsea</i>	Orchidaceae	318	Mannagras	<i>Glyceria fluitans</i>	Poaceae
261	Aangebrande orchis	<i>Neotinea ustulata</i>	Orchidaceae	319	Beemdshaver	<i>Helictochloa pratensis</i>	Poaceae
262	Vogelnestje	<i>Neottia nidus-avis</i>	Orchidaceae	320	Bosgerst	<i>Hordelymus europaeus</i>	Poaceae
263	Grote keverorchis	<i>Neottia ovata</i>	Orchidaceae	321	Breed fakkeltje	<i>Koeleria pyramidata</i>	Poaceae
264	Bijenorchis	<i>Ophrys apifera</i>	Orchidaceae	322	Engels raaigras	<i>Lolium perenne</i>	Poaceae
265	Hommelorchis	<i>Ophrys holoserica</i>	Orchidaceae	323	Knikkend paretgras	<i>Melica nutans</i>	Poaceae
266	Vliegenorchis	<i>Ophrys insectifera</i>	Orchidaceae	324	Eenbloemig paretgras	<i>Melica uniflora</i>	Poaceae
267	Poppenorchis	<i>Orchis anthropophora</i>	Orchidaceae	325	Bosgierstgras	<i>Milium effusum</i>	Poaceae
268	Mannetjesorchis	<i>Orchis mascula</i>	Orchidaceae	326	Pijpenstrootje	<i>Molinia caerulea</i>	Poaceae
269	Purperorchis	<i>Orchis purpurea</i>	Orchidaceae	327	Straatgras	<i>Poa annua</i>	Poaceae
270	Bergnachtorchis	<i>Platanthera chlorantha</i>	Orchidaceae	328	Schaduwgras	<i>Poa nemoralis</i>	Poaceae
271	Kamzwartkoren	<i>Melampyrum cristatum</i>	Orobanchaceae	329	Veldbeemdgras	<i>Poa pratensis</i>	Poaceae
272	Hengel	<i>Melampyrum pratense</i>	Orobanchaceae	330	Ruw beemdgras	<i>Poa trivialis</i>	Poaceae
273	Walstrobemraap	<i>Orobanchae caeryophyllacea</i>	Orobanchaceae	331	Rietzwenkgras	<i>Schedonorus arundinaceus</i>	Poaceae
274	Centauriebremraap	<i>Orobanchae elatior</i>	Orobanchaceae	332	Reuzenzwenkgras	<i>Schedonorus giganteus</i>	Poaceae
275	Grote bremraap	<i>Orobanchae rapumgenistae</i>	Orobanchaceae	333	Beemdlangbloem	<i>Schedonorus pratensis</i>	Poaceae
276	Gamanderbremraap	<i>Orobanchae teucii</i>	Orobanchaceae	334	Goudhaver	<i>Trisetum flavescens</i>	Poaceae
277	Harige ratelaar	<i>Rhinanthus alectorolophus</i>	Orobanchaceae	335	Gewoon langbaardgras	<i>Vulpia myuros</i>	Poaceae
278	Kleine ratelaar	<i>Rhinanthus minor</i>	Orobanchaceae	336	Liggende vleugeltjesbloem	<i>Polygala serpyllifolia</i>	Polygalaceae
279	Witte klaverzuring	<i>Oxalis acetosella</i>	Oxalidaceae	337	Gewone vleugeltjesbloem	<i>Polygala vulgaris</i>	Polygalaceae
280	Gehoornde klaverzuring	<i>Oxalis corniculata</i>	Oxalidaceae	338	Adderwortel	<i>Persicaria bistorta</i>	Polygonaceae
281	Stijve klaverzuring	<i>Oxalis stricta</i>	Oxalidaceae	339	Gewoon varkensgras	<i>Polygonum aviculare</i>	Polygonaceae
282	Stinkende gouwe	<i>Chelidonium majus</i>	Papaveraceae	340	Veldzuring	<i>Rumex acetosa</i>	Polygonaceae
283	Gewone duivenkervel	<i>Fumaria officinalis</i>	Papaveraceae	341	Krulzuring	<i>Rumex crispus</i>	Polygonaceae
284	Bleke klapproos	<i>Papaver dubium</i>	Papaveraceae	342	Ridderzuring	<i>Rumex obtusifolius</i>	Polygonaceae
285	Grote klapproos	<i>Papaver rhoeas</i>	Papaveraceae	343	Bermzuring	<i>Rumex x pratensis</i> (R. <i>crispus</i> x R. <i>obtusifolius</i>)	Polygonaceae
286	Fijnspar	<i>Picea abies</i>	Pinaceae	344	Smalle stekelvaren	<i>Dryopteris carthusiana</i>	Polypodiaceae
287	Grove den	<i>Pinus sylvestris</i>	Pinaceae	345	Mannetjesvaren	<i>Dryopteris filix-mas</i>	Polypodiaceae
288	Douglaspasp	<i>Pseudotsuga menziesii</i>	Pinaceae	346	Brede eikvaren + Gewone eikvaren	<i>Polypodium interjectum</i> + <i>Polypodium vulgare</i>	Polypodiaceae
289	Kleine leeuwenbek	<i>Chaenorhinum minus</i>	Plantaginaceae	347	Rood guichelheil	<i>Anagallis arvensis</i>	Primulaceae
290	Vingerhoedskruid	<i>Digitalis purpurea</i>	Plantaginaceae				
291	Kogelbloem	<i>Globularia bisnagarica</i>	Plantaginaceae				

348	Puntwederik	<i>Lysimachia punctata</i>	Primulaceae	386	Grote pimpernel	<i>Sanguisorba officinalis</i>	Rosaceae
349	Gulden sleutelbloem	<i>Primula veris</i>	Primulaceae	387	Meelbes	<i>Sorbus aria</i>	Rosaceae
350	Gele monnikskap	<i>Aconitum lycoctonum</i> subsp. <i>vulparia</i>	Ranunculaceae	388	Wilde lijsterbes	<i>Sorbus aucuparia</i>	Rosaceae
351	Blauwe monnikskap	<i>Aconitum napellus</i>	Ranunculaceae	389	Zweedse lijsterbes	<i>Sorbus intermedia</i>	Rosaceae
352	Christoffelkruid	<i>Actaea spicata</i>	Ranunculaceae	390	Kalkbedstro	<i>Asperula cynanchica</i>	Rubiaceae
353	Bosanemoon	<i>Anemone nemorosa</i>	Ranunculaceae	391	Kruisbladwalstro	<i>Cruciata laevipes</i>	Rubiaceae
354	Wilde akelei	<i>Aquilegia vulgaris</i>	Ranunculaceae	392	Galium anisophyllum	<i>Galium anisophyllum</i>	Rubiaceae
355	Dotterbloem	<i>Caltha palustris</i>	Ranunculaceae	393	Glad walstro	<i>Galium mollugo</i>	Rubiaceae
356	Gewone dotterbloem	<i>Caltha palustris</i> subsp. <i>palustris</i>	Ranunculaceae	394	Lievevrouwebedstro	<i>Galium odoratum</i>	Rubiaceae
357	Ridderspoor spec.	<i>Consolida spec.</i>	Ranunculaceae	395	Kalkwalstro	<i>Galium pumilum</i>	Rubiaceae
358	Wildemanskruid	<i>Pulsatilla vulgaris</i>	Ranunculaceae	396	Boswalstro	<i>Galium sylvaticum</i>	Rubiaceae
359	Gulden boterbloem	<i>Ranunculus auricomus</i>	Ranunculaceae	397	Geel walstro	<i>Galium verum</i>	Rubiaceae
360	Knolboterbloem	<i>Ranunculus bulbosus</i>	Ranunculaceae	398	Blauw walstro	<i>Sherardia arvensis</i>	Rubiaceae
361	Egelboterbloem	<i>Ranunculus flammula</i>	Ranunculaceae	399	Ratelpopulier	<i>Populus tremula</i>	Salicaceae
362	Kalkboterbloem	<i>Ranunculus polyanthemos</i> subsp. <i>polyanthemoides</i>	Ranunculaceae	400	Schietwilg	<i>Salix alba</i>	Salicaceae
363	Wilde reseda	<i>Reseda lutea</i>	Resedaceae	401	Boswilg	<i>Salix caprea</i>	Salicaceae
364	Gewone agrimonie	<i>Agrimonia eupatoria</i>	Rosaceae	402	Grauwe wilg	<i>Salix cinerea</i>	Salicaceae
365	Vrouwenmantel spec.	<i>Alchemilla spec.</i>	Rosaceae	403	Weidebergvlas	<i>Thesium pyrenaicum</i>	Santalaceae
366	Grote leeuwenklauw	<i>Aphanes arvensis</i>	Rosaceae	404	Spaanse aak	<i>Acer campestre</i>	Sapindaceae
367	Tweestijlige meidoorn	<i>Crataegus laevigata</i>	Rosaceae	405	Noorse esdoorn	<i>Acer platanoides</i>	Sapindaceae
368	Moerasspirea	<i>Filipendula ulmaria</i>	Rosaceae	406	Gewone esdoorn	<i>Acer pseudoplatanus</i>	Sapindaceae
369	Bosaardbei	<i>Fragaria vesca</i>	Rosaceae	407	Knolsteenbreek	<i>Saxifraga granulata</i>	Saxifragaceae
370	Knikkend nagelkruid	<i>Geum rivale</i>	Rosaceae	408	Knopig helmkruid	<i>Scrophularia nodosa</i>	Scrophulariaceae
371	Geel nagelkruid	<i>Geum urbanum</i>	Rosaceae	409	Melige toorts	<i>Verbascum lychnitis</i>	Scrophulariaceae
372	Zilverschoon	<i>Potentilla anserina</i>	Rosaceae	410	Zwarte toorts	<i>Verbascum nigrum</i>	Scrophulariaceae
373	Viltganzerik	<i>Potentilla argentea</i>	Rosaceae	411	Keizerskaars	<i>Verbascum phlomidis</i>	Scrophulariaceae
374	Tormentil	<i>Potentilla erecta</i>	Rosaceae	412	Wolfskers	<i>Atropa bella-donna</i>	Solanaceae
375	Vijfvingerkruid	<i>Potentilla reptans</i>	Rosaceae	413	Rood peperboompje	<i>Daphne mezereum</i>	Thymelaeaceae
376	Aardbeiganzerik	<i>Potentilla sterilis</i>	Rosaceae	414	Ruwe iep	<i>Ulmus glabra</i>	Ulmaceae
377	Voorjaarsganzerik	<i>Potentilla verna</i>	Rosaceae	415	Grote brandnetel	<i>Urtica dioica</i>	Urticaceae
378	Kleine pimpernel	<i>Poterium sanguisorba</i>	Rosaceae	416	Gewone vlier	<i>Sambucus nigra</i>	Viburnaceae
379	Kleine pimpernel s.s.	<i>Poterium sanguisorba</i> subsp. <i>sanguisorba</i>	Rosaceae	417	Trosvlier	<i>Sambucus racemosa</i>	Viburnaceae
380	Zoete kers	<i>Prunus avium</i>	Rosaceae	418	Wollige sneeuwbal	<i>Viburnum lantana</i>	Viburnaceae
381	Pruim	<i>Prunus domestica</i>	Rosaceae	419	Gelderse roos	<i>Viburnum opulus</i>	Viburnaceae
382	Vogelkers	<i>Prunus padus</i>	Rosaceae	420	Akkerviooltje	<i>Viola arvensis</i>	Violaceae
383	Sleedoorn	<i>Prunus spinosa</i>	Rosaceae	421	Ruig viooltje	<i>Viola hirta</i>	Violaceae
384	Hondsroosgroep	<i>Rosa subsect. Caninae</i>	Rosaceae	422	Bosviooltje spec.	<i>Viola reichenbachiana</i> + <i>Viola riviniana</i> + <i>Viola x bavarica</i>	Violaceae
385	Dauwbraam	<i>Rubus caesius</i>	Rosaceae				